

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „ALEXANDRU PHILIPPIDE”, IAȘI
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – ALEXANDRU ROSETTI”, BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ „SEXTIL PUȘCARIU”, CLUJ-NAPOCA

**LEXICOGRAFIA ACADEMICĂ ROMÂNEASCĂ.
PROVOCĂRILE INFORMATIZĂRII
AcadLexi 2025**

Volumul cuprinde lucrări prezentate la ediția a XIV-a a Colocviului cu participare internațională „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”. AcadLexi 2025 (<https://philippide.ro/acadlexi.html>).

Coordonatori de volum: Elena Isabelle Tamba, Mariana Nastasia

Editori:

Alexandru Anghelina
Iulia Barbu-Comaromi
Călina Ciocoiu
Alexandra Ilie
Mircea Minică
Andreea-Nora Pușcaș

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Ana-Maria Minuț
CS I dr. Gabriela Haja

Coperta: Lucian Săcrieru-Dragomir

ISSN: 3008-6159

ISSN-L: 3008-6159

DOI: https://doi.org/10.52257/30086159_2025

© 2025 Editorii volumului. Toate drepturile rezervate.

Universitatea Babeș-Bolyai

Presa Universitară Clujeană

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „ALEXANDRU PHILIPPIDE”, IAȘI
INSTITUTUL DE LINGVICĂ „IORGU IORDAN – ALEXANDRU ROSETTI”, BUCUREȘTI
INSTITUTUL DE LINGVICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ „SEXTIL PUȘCARIU”, CLUJ-NAPOCA

ACTELE COLOCVIULUI INTERNAȚIONAL „LEXICOGRAFIA ACADEMICĂ ROMÂNEASCĂ. PROVOCĂRILE INFORMATIZĂRII” AcadLexi 2025

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2025

LEXICOGRAFIA ȘI DIGITALIZAREA ÎN ROMÂNIA O RELAȚIE FĂRĂ DE CARE NU SE (MAI) POATE

ELENA ISABELLE TAMBA*

1. Preliminarii

În era digitală, totul este pus sub semnul unor schimbări din ce în ce mai rapide și mai profunde, vizibile la nivelul societății, al comunicării, al nevoilor oamenilor, al concepției despre lume, la nivelul cantității, dar și al modului de circulație a informației, cu impact și asupra educației ori cercetării – ceea ce face necesară o adaptare accelerată la noile condiții.

Se poate vorbi, astfel, despre o adevărată schimbare de mentalitate, care duce la schimbări de paradigmă pe toate planurile. De aceea se vorbește astăzi și despre *digitalizarea culturii*:

Prin digitalizarea unei culturi, implicit a textelor scrise, înțelegem nu numai plasarea pe suporturi electronice a copiilor fidele ale creațiilor culturale, ci și furnizarea de facilități de acces la aceste producții, în moduri noi, pe care obiectele fizice originale nu le pot asigura consumatorului de cultură. Spre deosebire de termenul foarte apropiat de „digitizare”, care denotă schimbarea suportului pe care este înregistrată o piesă, de la fizic la digital, digitalizarea include și o schimbare de paradigmă, de perspectivă, în ceea ce privește manipularea operelor. Ca atare, ea include digitizarea ca fiind doar unul dintre procesele cu care operează (Cristea *et al.* 2024: 26; trad. n.)¹.

Și în cercetarea limbii și, implicit, în lexicografie², putem vorbi despre schimbări de paradigmă, pentru că lexicografia actuală, digitală³, este o dovadă directă a adaptării la această revoluție digitală. Cum dicționarele au rolul de „a face lumină”, prin explicațiile incluse, prin modul în care se oferă acces la informație – necesitatea adaptării lor la era

* Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Academia Română, Filiala Iași, str. Th. Codrescu, nr. 2.

¹ By *digitalisation* of a culture, implicitly of written texts, we understand not only the placement on electronic media of faithful copies of cultural creations, but also the provision of access facilities to these productions, in new ways, which the original, physical objects cannot assure to the culture consumer. Unlike the very close term *digitisation*, which denotes the change of the support on which a piece is recorded, from physical to digital, digitalisation also includes a change of paradigm, of optics, regarding the manipulation of works. As such, it includes digitisation as only one of the processes with which it operates (Cristea *et al.* 2024: 26).

² Lexicografia înțeleasă ca arta și tehnica dicționarelor.

³ Pentru un studiu amplu asupra schimbărilor de perspectivă în lexicografia din era digitală, v. *A short history of digitisation in lexicography* in Měchura 2024: 22 ș.u.

digitală, la era inteligenței artificiale⁴, este deja un lucru comun. Relația esențială dintre digitalizare și lexicografie subliniază transformările epistemologice, metodologice și culturale aduse de mediul digital.

Schimbările de paradigmă sunt vizibile în toate aspectele lexicografiei – de la modul de a face documentarea (folosirea unor corpusuri lingvistice adnotate⁵ sau monitorizarea neologismelor, de exemplu, în timp real), la redactarea propriu-zisă (astăzi putem vorbi de dicționare dinamice, actualizabile mult mai rapid), la oferirea accesului (instantaneu și în diferite moduri, cu funcționalități diverse) la informația din lucrările lexicografice, la utilizarea acestora atât de către om, cât și de către „mașină”. Avem în vedere aici și posibilitatea utilizării nu doar direct a unui dicționar sau a unui corpus lexicografic (ori a unei rețele de corpusuri lexicografice pentru mai multe limbi), ci și faptul că lexicografia digitală permite integrarea dicționarelor în alte instrumente, cum ar fi aplicațiile de traducere, editoarele de text și instrumentele de procesare a limbajului natural (NLP).

În prezent, legătura dintre lexicografie și digitalizare este una intrinsecă, de esență, cele două domenii se întrepătrund, dezvoltându-se organic – fără suportul resurselor digitale, nu se poate vorbi despre o lexicografie modernă, iar fără fundamentul lexicografic, nu se poate construi o infrastructură digitală coerentă a unei limbii. Astfel, cele două domenii se completează și se potentează reciproc: digitalizarea furnizează mijloacele tehnice, în timp ce lexicografia asigură conținutul, precizia și rigoarea conceptuală, împreună creând o nouă formă de material lingvistic – dinamic, actualizabil și accesibil oricui din societate.

Lexicografia nu mai poate fi concepută în afara tehnologiei informației⁶, la fel cum tehnologia lingvistică a informației are nevoie să fie completată cu un fundament lexicografic solid. Putem vorbi, astfel, de o interdependență indispensabilă, care caracterizează aproape toate limbile.

Tot ceea ce se face în domeniul lexicografiei digitale pleacă de la necesitatea adaptării la schimbările societății, ale publicului⁷, ceea ce înseamnă că acum lexicografii (digital) nu mai este doar creator de conținut științific, ci trebuie să fie și comunicator al științei și mediator cultural, fiind obligat să aibă în vedere și adaptarea și promovarea continuă a acestui conținut științific, într-un mod care să se potrivească cel mai bine nevoilor publicului.

⁴ V., în acest sens, Bothma, Gouws 2025, De Schryver 2023; Lew 2024; Tarp 2023 ș.a.

⁵ Menționăm, de exemplu, pentru limba română, *CoRoLa. Corpus computațional de referință pentru limba română contemporană* (<http://corola.racai.ro/>), care reprezintă un corpus lingvistic, elaborat începând cu anul 2014 ca program prioritar al Academiei Române și care conține diverse texte, datând din 1989 până în prezent, scopul creării sale fiind acela de a oferi o imagine obiectivă a limbii române scrise și vorbite în prezent. Corpusul este accesibil publicului prin intermediul unei interfețe de căutare a datelor textuale și al unei interfețe de căutare a datelor audio. Pentru mai multe informații despre CoRoLa, v.: Barbu Mititelu *et al.* 2018; Tamba 2024c: 12 ș.a.

⁶ Hanks (2013) se referă la computere și corpusuri ca fiind al doilea factor cel mai influent, după inventarea tiparului, în lexicografie.

⁷ Conferința EFNIL 2023 (<https://efnil.org/conferences/2023-ljubljana/>) a avut ca temă adaptarea cercetării actuale în domeniul lexicografic, lingvistic etc. la necesitățile publicului: *By the People, for the People: Online Dictionaries, Language Portals, and the Role of Language User*. Pentru informații suplimentare, v. și: Ahačić, Kirchmeier 2024; Kirchmeier 2020.

Rămâne însă extrem de important rolul expertului lexicograf uman, care, dincolo de facilitățile pe care revoluția digitală (i) le oferă, este singurul care poate aduce în ecuația actului lexicografic doza de creativitate științifică, de intuiție lingvistică, ce nu poate fi automatizată, cel puțin pentru moment.

Dar este nevoie, în lumina schimbărilor tot mai profunde aduse de utilizarea inteligenței artificiale și în domeniul lexicografiei, de noi reguli de etică⁸.

2. Lexicografia digitală în România

Era digitală a adus schimbări semnificative și în modul în care limba română este utilizată, studiată, evoluează, este percepută de vorbitori, poate fi conservată, poate fi cercetată etc. Schimbările de paradigmă care vizează limba română în context digital se leagă de mai mulți factori: digitalizarea resurselor (lingvistice); impactul rețelelor sociale și al comunicării online; adaptarea limbii la noile realități tehnologice; educația digitală etc.

În acest studiu ne vom referi mai ales la digitalizarea resurselor pentru limba română și plecăm de la observația că, în ultimii ani, și în România s-a lucrat intens pentru digitalizarea lexicografiei⁹. Vom prezenta mai ales resursele lexicografice în format digital pentru limba română¹⁰ create în institute de cercetare sau prin proiecte private.

În principiu, se poate vorbi despre resurse digitale lexicografice pentru limba română, create în două moduri:

– prin transpunerea din format clasic (pe hârtie, indiferent de tipul de alfabet – chirilic, de tranziție, latin¹¹) în variantă digitală, deci prin retro-digitalizare, obținându-se dicționare digitizate;

⁸ Remarcăm în acest context eforturile Uniunii Europene de a stabili reguli ferme de utilizare responsabilă a inteligenței artificiale în diverse domenii: *The EU Artificial Intelligence Act* (<https://artificialintelligenceact.eu/>) sau *AI Act* (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>), inclusiv în cercetare (https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/2b6cf7e5-36ac-41cb-aab5-0d32050143dc_en?filename=ec_rtd_ai-guidelines.pdf – ultima actualizare a acestui ghid fiind din aprilie 2025).

⁹ Începând cu 2012, la Colocviul Internațional „AcadLexi. Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”, specialiștii lexicografi și informaticieni discută anual despre schimbările aduse de digitalizare în domeniul lexicografiei (v. volumele colocviului, pe pagina manifestării: <https://philippide.ro/acadlexi.html>).

Pentru o prezentare a proiectelor de digitalizare a lexicografiei românești, v. și: Clim 2017; Haja *et al.* 2005; Haja *et al.* 2023; Tamba 2014; Tamba 2017b; Tamba 2022b; Tamba 2024a; Tamba 2024b; Tamba 2024c; Kosem *et al.* 2019 ș.a.

¹⁰ În acest studiu nu ne vom referi în mod special la diferitele instrumente create de specialiștii în tehnologia informației în vederea studierii din diverse perspective a limbii române.

Pentru o prezentare a diverselor aspecte privind cercetările specialiștilor informaticieni, v. Cristea *et al.* 2020; Păiș *et al.* 2020; Păiș *et al.* 2024; Păiș, Tufiș 2022; Trandabăț *et al.* 2012; Tufiș 2001; Tufiș, Barbu Mititelu 2015 ș.a.

Pentru o prezentare detaliată a RELATE – platformă tehnologică pentru limba română, dezvoltată la Institutul de Cercetări pentru Inteligență Artificială „Mihai Drăgănescu”, Academia Română, București, care integrează diferite instrumente și algoritmi de ultimă generație pentru procesarea limbii române, dezvoltate în cadrul diferitelor proiecte de cercetare, v. Păiș *et al.* 2020: 81, Păiș *et al.* 2024.

Menționăm aici, de exemplu, ca resursă lexicografică importantă pentru specialiștii informaticieni în prelucrarea limbajului natural, lexiconul RoLEX dezvoltat în cadrul proiectului ReTeRom (<https://racai.ro/p/reterom/>), o resursă cu 330 866 intrări.

¹¹ Pentru o prezentare a istoriei lexicografiei românești în general, v. Busuioc *et al.* 2018; Ernst 2013; Haja *et al.* 2005; Seche 1966; Seche 1969.

– prin crearea de noi resurse lexicografice direct în format digital (prin utilizarea de corpusuri textuale, din care se extrage material lingvistic cu ajutorul unor programe speciale și se redactează cu programe de scriere de dicționare).

O categorie specială de rezultate este reprezentată de corpusurile lexicografice care includ lucrări din ambele categorii.

În România, direcțiile de digitalizare a resurselor lexicografice se pot organiza astfel:

– proiecte academice – realizate sub egida institutelor de limbă română și a institutelor de informatică ale Academiei Române; câteva proiecte sunt în curs de dezvoltare în anumite biblioteci și centre de cercetare ale unor universități din România;

– proiecte private (de exemplu, *dexonline* – <https://dexonline.ro/> – o platformă lexicografică inițiată de voluntari sau demersuri susținute de anumite edituri).

3.1. SOLIROM

SOLIROM (<https://solirom.ro/>) reprezintă platforma software a Secției de Filologie și de Istorie Literară a Academiei Române, care include resurse lingvistice și literare digitale și instrumente lingvistice dedicate limbii și literaturii române (CLRE, DA și DLR, DLR², TDRG³, DEX, DCR² etc.), realizate în institutele de profil din cadrul Academiei Române. Această platformă¹² reprezintă un punct de plecare în realizarea unui portal național cu resurse pentru cei interesați de limba română, în care să fie puse împreună atât resurse găzduite direct pe platformă, cât și legăturile cu resursele existente în alte site-uri (ale celor care le-au dezvoltat¹³).

3.2. CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic

CLRE (<https://clre.solirom.ro/>) reprezintă un proiect fundamental al Academiei Române, în continuă dezvoltare, și are în vedere o colecție de opere lexicografice reprezentative pentru limba română, începând de la primele apărute până la cele recente. CLRE include sau va include atât dicționare digitizate, cât și dicționare create direct în format digital: DA/DLR (<https://dlr1.solirom.ro/>); DLR² (<https://dlr2.solirom.ro/>); DELR (<https://delr.lingv.ro/>); DOOM (<https://doom.lingv.ro/>); DEX (<https://dex1.solirom.ro/>); TDRG³ (<https://tdrg.solirom.ro/>); DL (<https://dl.solirom.ro/>); DM (<https://dm.solirom.ro/>); DCR² (<https://solirom-clre.gitlab.io/texts/dcr2/site/>); DCR³ (<https://solirom-clre.gitlab.io/texts/dcr3/site/>).

¹² Pentru mai multe detalii, v. Haja *et al.* 2023; Tamba 2024c: 11.

¹³ Resursele lexicografice create în institutele Academiei Române se găsesc (și) pe paginile acestora: Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române, București (<https://lingv.ro/>); Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Academia Română, Filiala Cluj-Napoca (<https://www.inst-puscariu.ro/>); Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Academia Română, Filiala Iași (<https://philippide.ro/>); Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române, București (<https://www.inst-calinescu.ro/>; <http://dev.intellit.ici.ro/>).

Pentru varianta electronică a primei ediții menționăm două proiecte: prima încercare (2007–2010) – eDTLR (proiect reluat în 2022 și aflat în prezent în lucru, în vederea realizării unei ediții digitale complexe¹⁶) și varianta electronică creată prin retro-digitalizare, în maniera CLRE – <https://dlr1.solirom.ro/>¹⁷.

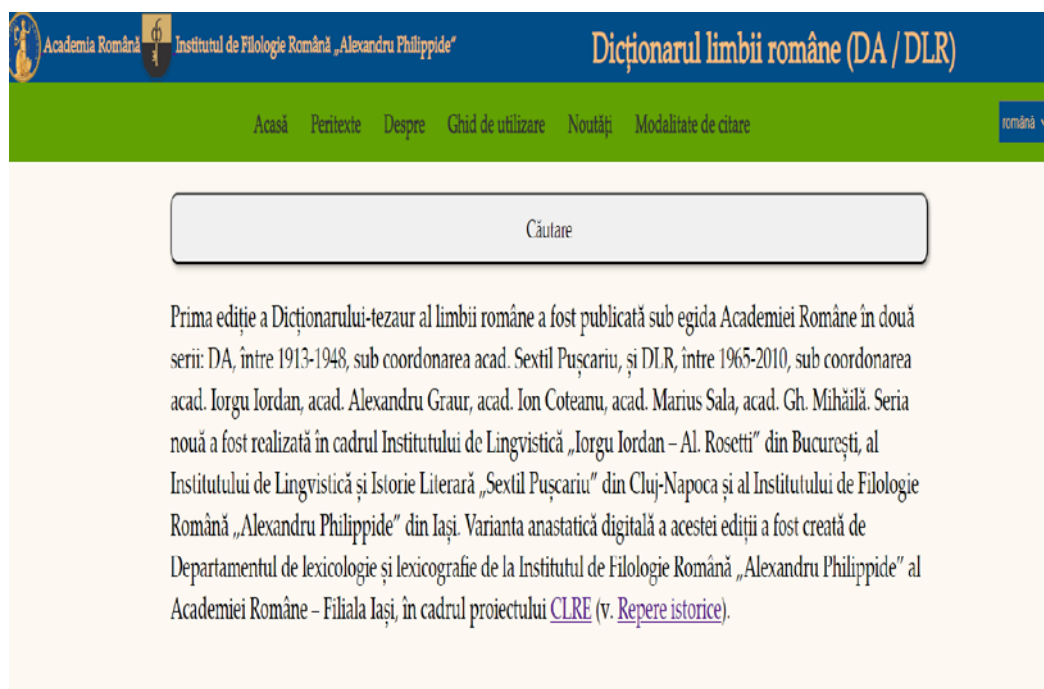

Figura 2. Captură de ecran din DA/DLR, ediția I, în variantă digitală anastatică.

Începând cu 2010, s-a trecut la redactarea celei de-a doua ediții, direct în format digital (<https://dlri.ro/> sau <https://dlr-test.lingv.ro/>)¹⁸. Dicționarul este publicat, pe măsură ce sunt finalizate fascicule, atât digital, online, cât și pe hârtie.

A doua ediție se caracterizează atât prin îmbogățirea și actualizarea listei de cuvinte, a Bibliografiei dicționarului, dar și prin metoda nouă de redactare: pornind de la o bibliotecă digitală, se extrag citate cu ajutorul unor programe speciale, iar după finalizarea redactării în format electronic a intrărilor de dicționar de către lexicografi, informaticienii transpun materialul lexicografic într-o bază de date, din care se publică varianta online a dicționarului.

¹⁶ Pentru detalii legate de eDTLR, v.: Cristea *et al.* 2007; Haja 2017; Haja *et al.* 2005; Haja *et al.* 2020.

¹⁷ Despre proiectele de digitalizare a dicționarului-tezaur s-a discutat pe larg în următoarele lucrări: Clim *et al.* 2014; Cristea *et al.* 2024: 35; Tamba 2017a; Tamba *et al.* 2012 ș.a.

¹⁸ Pentru detalii legate de cea de-a doua ediție a DLR, v.: Anghelina, Teodorescu 2020; Haja *et al.* 2023; Tamba 2022b; Tamba 2024a; Tamba 2024c.

The screenshot shows the DLR website interface. At the top, there is a search bar with 'abac' entered and a search icon. To the right, there are links for 'Pagina principală', 'Despre dicționar', and 'Utile'. Below the search bar, there is a section for 'ABAC s. n.' with a toggle for 'Afișează/ascunde citate'. The results are numbered 1, 2, and 3, each with a definition and a citation. Entry 1: 'Înv. Tabel sau diagramă care permite rezolvarea imediată a unor calcule; p. ext. calcul. socoteală (3). <1678-1689> DANDOVICI, Cronog., II, 241: Oamenii cărțulari și sameși mari de cumpăta împărțăia cu scrisorile și cu **ambacul** grecescu. [Încă 8 citate](#)'. Entry 2: 'Concr. Instrument format dintr-un cadru cu vergele, pe care se pot deplasa bile, folosit pentru efectuarea de calcule simple; numărătoare (2). 1785 M. CANTACUZINO, CĂLĂT., II, 115^{9/17}: Eu nu știu socoti cu **hambacu**, ci aruncu cu bobii. [Încă 6 citate](#)'. Entry 3: 'ARHIT. Partea superioară a capitelului unei coloane care susține arhitrava. 1840 POENARU – AARON – HILL, Vocab., I, 1. [Încă 8 citate](#)'. Below the entries, there are notes: '- Pl.: abace.', '- Var.: abacă¹ s. f., înv. ambác, înv., rar hambác, hãmbác (1851 STAMATI, D.) s. n.', '- Din fr. *abaque*, lat. *abacus*. – *Ambac* < ngr. ἀμπάκος.' A 'Referințe bibliografice:' section lists: '1924 RESMERIȚĂ, D. Etim.; 1931 CADE; 1949 LTR, I; 1953 D. Tehn.; 1969 D. Medic. (1969), I; 1978 DN²; 1980 D. Enc. Artă Veche; 2011 DELR, I; 2016 DEX².'

Figura 3. Captură de ecran din DLR² (<https://dlr-test.lingv.ro/>).

3.4. Alte proiecte lexicografice digitale în instituturile Academiei Române

DOOM. Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (<https://doom.lingv.ro/>) reprezintă pentru limba română lucrarea lexicografică normativă de bază, care dispune și de o variantă digitală a ediției DOOM³ (din 2021) care este actualizată, corectată și îmbogățită în permanență¹⁹. Pentru realizarea acestei variante digitale s-au utilizat instrumente de procesare automată a conținutului într-o formă care să permită în special căutările simple de cuvinte, iar mai apoi căutările avansate (pe clase lexicogramaticale, categorii gramaticale etc.). Spre deosebire de varianta tipărită, cea digitală include posibilitatea consultării din diferite perspective: lista cuvintelor noi din DOOM³, lista cuvintelor cu dificultăți, prezentarea schimbărilor normative din DOOM³ față de ediția DOOM², lista celor mai căutate cuvinte etc. Unul dintre elementele de noutate este reprezentat de posibilitatea verificării pronunției (în format audio) a unor cuvinte (acest tip de informație a fost inclus în 2025).

DELRL. Dicționarul etimologic al limbii române (<https://delr.lingv.ro/>) este cel mai important dicționar de acest tip pentru limba română, incluzând atât cuvintele folosite în limba standard actuală, cât și pe cele din limba veche, dispărute sau devenite arhaice, alături de regionalisme și de cele folosite în limbaje specializate. Această lucrare lexicografică este în curs de dezvoltare la Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Al.

¹⁹ Există și alte dicționare digitale, importante pentru limba română, pe care, din motive obiective, legate de spațiu, nu le putem menționa aici, dar care sunt incluse în platforma CLRE.

Rosetti” din București. În prezent, DELR în varianta digitală, completată și actualizată în permanență față de volumele tipărite, cuprinde literele A–D, totalizând 32 711 de cuvinte (cu 17251 de variante), grupate în 9371 de cuiburi lexicale.

3.5. Digitalizarea dicționarilor românești în alfabet chirilic și în alfabet de tranziție

Lexicografia românească actuală are în vedere și digitalizarea dicționarilor vechi ale limbii române, indiferent de alfabetul în care au fost scrise (chirilic, alfabet de tranziție sau latin).

Menționăm aici ediția electronică, LB^e, a primului dicționar etimologic și explicativ al limbii române *Lexiconul de la Buda* (1825), care constituie un punct de referință pentru lexicografia română modernă. Ediția digitală din 2013 reprezintă prima lucrare lexicografică pentru limba română în varianta digitală, accesibilă publicului larg, pe o pagină proprie.

De asemenea, a fost creat un corpus electronic al celor mai vechi lexicoane pentru limba română, eRomLex²⁰, printr-un proiect de (retro)digitalizare, rezultând o ediție comparativă digitalizată a primelor șase lexicoane bilingve slavone-române din secolul al XVII-lea (toate manuscrise), comparate cu sursa lor comună (lexiconul slavono-rutean publicat de Pamvo Berynda la Kiev, în 1627).

În ultimii ani, mai multe inițiative au vizat implementarea unor sisteme de transliterare automată a textelor din alfabetul chirilic în alfabetul latin. Astfel, au fost inițiate atât în România, cât și în Republica Moldova²¹, proiecte, la care participă institutele implicate în digitalizarea limbii române. Este, însă, necesar să se găsească și soluții de procesare automată pentru dicționarele românești în alfabetul de tranziție. Pentru această direcție de cercetare menționăm două proiecte aflate în derulare, prin care se are în vedere:

– realizarea unei ediții digitale a dicționarului lui I. Negulici din 1848, *Vocabular român de toate vorbele străbune repriimate până acum în limba română, și de toate cele ce sunt a se mai priimi d-acum înainte, și mai ales în științe*, București – <http://www.nv.solirom.ro/>;

– realizarea unei ediții digitale critice a dicționarului lui Theodor Stamati din 1851 – *Disionăraș românesc de cuvinte tehnice și altele grele de înțelese*, Iași – <https://philord.philippide.ro/dictionar.html>.

3.6. Inițiative private de creare a unor resurse lexicografice românești

În lexicografia românească actuală există și un alt proiect foarte important pentru cultura română – <https://dexonline.ro/>, dezvoltat pe bază de voluntariat, care pune la dispoziția publicului larg, specialist sau nu, în acces liber, atât lucrări lexicografice, cât și

²⁰ Pentru mai multe detalii despre proiectul eRomLex, v.: Gînsac *et al.* 2022; Gînsac, Ungureanu 2018; Tamba 2024b; Tamba 2024c; Ungureanu *et al.* 2023.

²¹ Unele dintre aceste proiecte reprezintă rezultatul schimburilor de idei din cadrul Consorțiului pentru Informatizarea Limbii Române (ConsILR). Pentru o privire de ansamblu asupra discuțiilor purtate în cadrul Conferințelor anuale ale ConsILR, v. volumele ConsILR (<https://conferences.info.uaic.ro/consilr/2025/previous-editions.html>).

diferite instrumente lingvistice, studii etc. extrem de utile. La ora actuală, *dexonline* reprezintă cea mai cunoscută platformă lexicografică pentru limba română, cu multiple funcționalități, care oferă tuturor celor interesați informație atât direct din dicționare, cât și din lucrări de specialitate, într-o manieră extrem de accesibilă diferitelor categorii de public.

Dexonline permite accesul atât la o sinteză creată pe baza informațiilor din diverse dicționare (cu evidențierea surselor primare, dar și cu contextualizare video), cât și la definițiile din fiecare dicționar în parte. De asemenea, autorii *dexonline* au în vedere și o comunicare permanentă și incitantă cu utilizatorii (*Newsletter, Jocuri, Cuvântul zilei, Cuvântul lunii* etc.).

Suntem de părere că un astfel de proiect, împreună cu resursele filologice digitale dezvoltate în institutele de cercetare ale Academiei Române sau ale diverselor universități, ar putea reprezenta baza pentru un portal național cu resurse digitale pentru limba română.

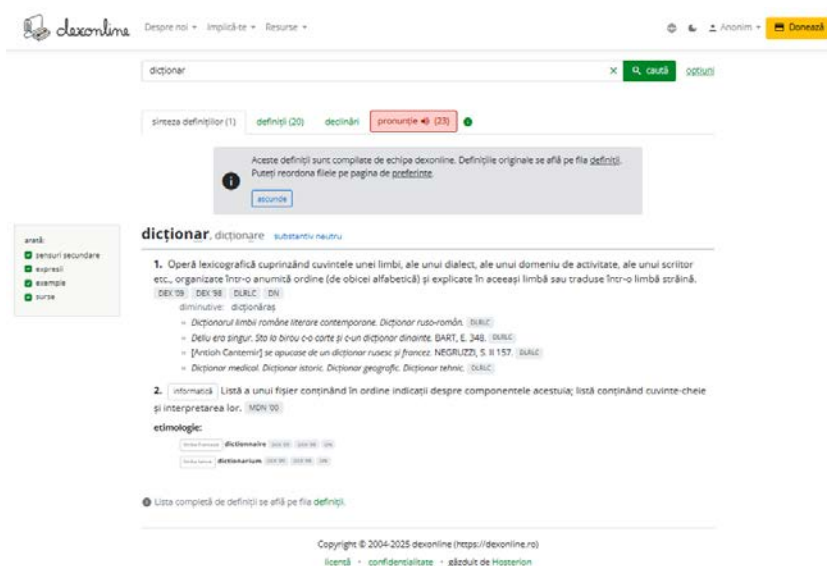

Figura 4. Captură de ecran din *dexonline*.

4. Concluzii

Digitalizarea și lexicografia nu mai pot fi gândite decât împreună, de aceea putem vorbi despre o schimbare de paradigmă în domeniul actual al lexicografiei digitale.

În acest context, resursele filologice digitale pentru limba română reprezintă surse de informații ușor accesibile pentru cei interesați de limba română, instrumente de lucru pentru filologi și pentru cei interesați de cercetarea lingvistică/literară în general, dar și modalități de conservare a valorilor materiale și spirituale ale limbii române în lumea digitală.

Limba română în era digitală este dinamică și în continuă evoluție, adaptându-se la noile tehnologii și modalități de comunicare, păstrându-și în același timp rolul de mijloc de exprimare, comunicare și acces la cunoaștere pentru vorbitorii săi.

Trebuie subliniat, însă, și rolul pe care lexicografii digitali, în calitatea lor și de comunicatori ai științei și mediatori culturali, îl au în educarea utilizatorilor pentru a evalua critic informațiile pe care le obțin din resurse digitale/cu instrumente digitale (pentru a putea să-și folosească *gândirea critică*, pentru a distinge între adevărat și fals). Ceea ce progresul tehnologic/digitalizarea aduce, trebuie folosit cu înțelepciune și cu măsură, pentru a face totul mai bine și mai repede, dar și ținând cont de un proces firesc de adaptare și de reguli de etică actualizate.

De aceea, astăzi, relația dintre *lexicografie* și *digitalizare* nu mai este una opțională, ci organică, o necesitate fundamentală care redefineste modul în care dicționarele sunt create, accesate, utilizate etc. Fără resurse digitale, nu se mai poate vorbi despre lexicografie modernă, iar fără lexicografie, nu se poate construi o infrastructură digitală coerentă, așa cum se întâmplă deja și în cazul limbii române.

Din această perspectivă, digitalizarea lexicografiei poate fi considerată un element esențial de strategie culturală. De aceea, suntem de părere că este necesară realizarea unui portal (digital) pentru limba română, în care să fie puse împreună resurse și instrumente digitale, indiferent cine le-a dezvoltat, într-un efort comun al filologilor, informaticienilor – specialiști sau voluntari – din dorința de a pune la dispoziția celor interesați informații utile.

BIBLIOGRAFIE

A. Dicționare și corpusuri lexicografice

- CLRE = Academia Română, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic*, realizat de Alina-Mihaela Bursuc, Călina-Georgiana Ciocoiu, Marius-Radu Clim, Mioara Dragomir, Cristina Florescu, Gabriela Haja, Alexandra Ilie, Laura Manea, Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba (coord.), Claudiu-Marian Teodorescu, Iași, 2021–prezent, <https://clre.solirom.ro/>.
- DA = Academia Română, *Dicționarul limbii române*, tomul I, partea II: C, București, Tipografia ziarului „Universul”, 1940; tomul II, partea I: F–I, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1934, coord.: Sextil Pușcariu, în ediția anastatică digitală <https://dlr1.solirom.ro/>.
- DELR = Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul etimologic al limbii române*, coord.: Ion Giurgea, Cristian Moroianu, București, Editura Academiei Române, <https://delr.lingv.ro/>.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*. Serie nouă. Tomul I, partea a 3-a, *litera D (D–Deînmulțit)*, 2006; tomul I, partea a 4-a, *Litera D (Deja–Deținere)*, 2006; tomul I, partea a 5-a, *Litera D (Deținut–Discopotiriu)*, 2007; tomul I, partea a 6-a, *Litera D (Discord–Dyke)*, 2009; tomul I, partea a 7-a, *Litera E (E–Erzaț)*, 2009; tomul I, partea a 8-a, *Litera E (Es–Ezredeș)*, 2010; tomul III, *Literele J, K, Q*, 2010; tomul IV, *Litera L (L–Lherzolită)*, 2008; tomul V, *Litera L (Li–Luzulă)*, 2008; tomul VI, *Litera M*, 1965–1968; tomul VII, partea 1, *Litera N*, 1971; tomul VII, partea a 2-a, *Litera O*, 1969; tomul VIII, partea 1, *Litera P (P–Păzui)*, 1972; tomul VIII, partea a 2-a, *Litera P (Pe–Pînar)*, 1974; tomul VIII, partea a 3-a, *Litera P (Pînă–Pogribanie)*, 1977; tomul VIII, partea a 4-a, *Litera P (Pogrijanie–Presimțire)*, 1980; tomul VIII, partea a 5-a, *Litera P (Presin–Puzzolană)*, 1984; tomul IX, *Litera R*, 1975;

- tomul X, partea 1, *Litera S (S–Sclabuc)*, 1986; tomul X, partea a 2-a, *Litera S (Scladă–Semînțarie)*, 1987; tomul X, partea a 3-a, *Litera S (Semn–Siveică)*, 1990; tomul X, partea a 4-a, *Litera S (Slab–Spongios)*, 1992; tomul X, partea a 5-a, *Litera S (Spongiar–Swing)*, 1994; tomul XI, partea 1, *Litera Ș*, 1978; tomul XI, partea a 2-a, *Litera T (T–Tocălișă)*, 1982; tomul XI, partea a 3-a, *Litera T (Tocăna–Twist)*, 1983; tomul XII, partea I, *Litera Ț*, 1994; tomul XII, partea a 2-a, *Litera U*, 2002; tomul XIII, partea 1, *Litera V (V–Veni)*, 1997; tomul XIII, partea a 2-a, *Litera V (Venial–Vizurină)*, 2002, tomul XIII, partea a 3-a, *Litera V (Viclă–Vuzum)* și *Literele W, X, Y*, 2005, tomul XIV, *Litera Z*, 2000; redactori responsabili: Iorgu Iordan, Alexandru Graur, Ion Coteanu; din anul 2000 – Marius Sala, Gheorghe Mihăilă, București, Editura Academiei, în ediția anastatică digitală <https://dlr1.solirom.ro/>.
- DLR² = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DLR)*, ediția a doua, revizuită și adăugită, tomul I, *Litera A*, Fascicula 1: *A–abzițui*, redactori responsabili: Monica Busuioc, Cristian Moroianu, București, Editura Academiei Române, 2021, <https://dlri.ro/>.
- LB^e = *Lesicon Romanescu–Latinescu–Ungurescu–Nemtescu quare de mai mulți autori, in cursul a trideci, si mai multor ani sau lucrat. Seu Lexicon Valachico–Latino–Hungarico–Germanicum quod a pluribus auctoribus decursu triginta et amplius annorum elaboratum est*, Budae, Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae, 1825, ediție electronică realizată de Maria Aldea (coord.), Daniel-Corneliu Leucuța, Lilla-Marta Vremir, Vasilica Eugenia Cristea, Adrian Aurel Podaru, Cluj-Napoca, 2013, <https://lexiconuldelabuda.bcucuj.ro/site/login.php>.
- eRomLex = Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Institutul de Cercetări Interdisciplinare, *eRomLex – Primele dicționare bilingve românești (secolul al XVII-lea). Corpus digital prelucrat și aliniat*, realizat de Iosif Camară, Ion-Mihai Felea, Ana-Maria Gînsac, Mihai-Alex Moruz, Elena Tamba, Mădălina-Andreea Ungureanu (coord.), Iași, 2022, <http://www.scriptadacoromanica.ro/bin/view/eRomLex/>.
- Negulici 1848 = I.D. Negulici, *Vocabular român de toate vorbele străbune repriimate până acum în limba română, și de toate cele ce sunt a se mai priimi d-acum înainte, și mai ales în științe*, București, Tipografia Colegiului, ediție digitală coordonată de Alina Bursuc, 2025, <http://www.nv.solirom.ro/>.

B. Lucrări de referință

- Ahačić, Kirchmeier 2024 = Kozma Ahačić, Sabine Kirchmeier (eds.), *By the People, for the People: Online Dictionaries, Language Portals, and the Role of Language User. Contributions to the EFNIL Conference 2023 in Ljubljana*, Budapest, Nyelvtudományi Kutatóközpont, https://drive.google.com/file/d/1wolxaWu5Hvf-qF6wZcRivprKiIF_5Rss/view.
- Anghelina, Teodorescu 2020 = Alexandru Anghelina, Claudius-Marian Teodorescu, *Digitalizarea Dicționarului Limbii Române. Probleme. Soluții. Perspective*, în „Limba română”, nr. 3–4, Editura Academiei Române, București, p. 491–496, https://lingv.ro/wp-content/uploads/2021/12/LR-3_4_2020.pdf.
- Barbu Mititelu et al. 2018 = Verginica Barbu Mititelu, Dan Tufiș, Elena Irimia, *The Reference Corpus of Contemporary Romanian Language (CoRoLa)*, in *Proceedings of the 11th Language Resources and Evaluation Conference – LREC’18*, Miyazaki, Japan, European Language Resources Association (ELRA), p. 1178–1185, <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2018/pdf/423.pdf>.

- Bothma, Gouws 2025 = T. J. Bothma, R. H. Gouws, *Generative Artificial Intelligence (GenAI) as Information Tool for Lexicographic Information Needs*, in „Lexikos”, nr. 35(2), p. 276–295, <https://doi.org/10.5788/35-2-2092>.
- Busuioac et al. 2018 = Mihaela Monica Busuioac, Nicoleta Mihai și Alexandru Anghelina, *Lexicografie și lexicologie*, în Marius Sala, Nicolae Saramandu, *Lingvistica românească*, București, Editura Academiei Române, p. 247–267.
- Clim 2017 = Marius Radu Clim, *Lexicografia și evoluția dicționarilor: între formatul tipărit și cel digital*, în Gabriela Haja (ed.), *Lexicografia academică românească. Studii. Proiecte*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, p. 157–176, <https://solirom.ro/publications/Haja-Lexicografie-IS.pdf>.
- Clim et al. 2014 = Marius Radu Clim, Elena Tamba, Ana Veronica Catană Spenchiu și Mădălin Patrașcu, *CLRE. Corpus lexicographique roumain essentiel. 100 dictionnaires de la langue roumaine alignés au niveau de l'entrée et, partiellement, au niveau du sens*, în David Trotter, Andrea Bozzi, Cédric Fairon (éds.), *Actes du XXVIIe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Nancy, 15–20 juillet 2013)*. Section 16: *Projets en cours; ressources et outils nouveaux*, Nancy, ATILF/SLR, <https://web-data.atilf.fr/ressources/cilpr2013/actes/section-16/CILPR-2013-16-Clim-Tamba-Catana-Spenchiu-Patrascu.pdf>.
- Cristea et al. 2024 = Dan Cristea, Gabriela Haja, Elena Isabelle Tamba, Dan Tufiș, *Digitalization of Cultures. Preparations for the Adoption of a Strategy for the Romanian Language*, în Anca Vasilescu et al. (ed.), *Linguistic Resources and Tools for Natural Language Processing. Proceedings of the 18th International Conference, Brașov, 11–14 December 2023*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, p. 23–40, https://conferences.info.uaic.ro/consilr/prevEditions/Consilr_2023.pdf.
- Cristea et al. 2020 = Dan Cristea, Ionuț Pistol, Șerban Boghiu, Anca-Diana Bibiri, Daniela Gîfu, Andrei Scutelnicu, Mihaela Onofrei, Diana Trandabăț, George Bugeag, *CoBiLiRo: A research platform for bimodal corpora*, in *Proceedings of the 1st International Workshop on Language Technology Platforms (IWLTP 2020), Language Resources and Evaluation Conference (LREC 2020), Marseille, 11–16 May 2020*, p. 22–27, Marseille, France, European Language Resources Association, https://s3.dbl.cloud.syseleven.net/dev-cms/s3fs-public/2021-12/IWLTP2020_Cristea.pdf.
- Cristea et al. 2007 = Dan Cristea, Marius Răschip, Corina Forăscu, Gabriela Haja, Cristina Florescu, Bogdan Aldea, Elena Dănilă, *The Digital Form of the Thesaurus Dictionary of the Romanian Language*, in Corneliu Burileanu, Horia Nicolai Teodorescu (eds.), *Proceedings of the 4th International IEEE Conference SpeD 2007, “Advances in Spoken Language Technology”*, Iași, 10–12 Mai 2007. București, Editura Academiei Române, p. 195–206, <https://profs.info.uaic.ro/~dcristea/papers/Cristea%20et%20al-SPeD07.pdf>.
- De Schryver 2023 = Gilles-Maurice De Schryver, *Generative AI and Lexicography: The Current state of the art using ChatGPT*, in „International Journal of Lexicography”, vol. 36, Issue 4, December 2023, p. 355–387, <https://doi.org/10.1093/ijl/ecad021>.
- Ernst 2013 = Gerhard Ernst, *Romanian*, in vol. Heid, U., Gouws, R.H., Schweickard, W., Wiegand, H.E. (éds.), *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography. Supplementary volume : Recent developments with special focus on computational lexicography*, Berlin, Boston, Walter de Gruyter, p. 687–701.

- Gînsac, Ungureanu 2018 = Ana-Maria Gînsac, Mădălina Ungureanu, *La lexicographie slavonne-roumaine au XVIIe siècle. Adaptations roumaines d'après le Leksikon slavenorosskij de Pamvo Berynda*, in „Zeitschrift für romanische Philologie”, nr. 134(3), p. 845–876.
- Gînsac *et al.* 2022 = Ana-Maria Gînsac, Mihai-Alex Moruz, Mădălina Ungureanu, *The First Romanian Dictionaries (17th Century). Digital Aligned Corpus*, in Annette Klosa-Kückelhaus, Stefan Engelberg, Christine Möhrs, Petra Storjohann (eds.), *Dictionaries and Society. Proceedings of the XX EURALEX International Congress*, Mannheim, IDS-Verlag, https://euralex.org/wp-content/themes/euralex/proceedings/Euralex%202022/EURALEX2022_Pr_p222-229_Ginsac-Moruz-Ungureanu.pdf.
- Haja 2017 = *eDTLR. Dicționarul-tezaur al limbii române în format electronic (2007–2010)*, în Gabriela Haja (ed.), *Lexicografia academică românească. Studii. Proiecte*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, p. 157–176, <https://solirom.ro/publications/Haja-Lexicografie-IS.pdf>.
- Haja *et al.* 2005 = Gabriela Haja, Elena Dănilă, Corina Forăscu, Bogdan Mihai Aldea, *Dicționarul limbii române (DLR) în format electronic. Studii privind achiziționarea*, Iași, Editura Alfa, publicat și electronic, <https://solirom.ro/publications/DLR-achiziționarea.pdf>.
- Haja *et al.* 2020 = Gabriela Haja, Elena Isabelle Tamba, Marius-Radu Clim, Claudius Teodorescu, Alexandru Anghelina, *Metode și tehnici actuale în redactarea Dicționarului limbii române informatizat (DLRi)*, în Ofelia Ichim (coord.), *România în spațiul euroatlantic: interferențe culturale și lingvistice*, București, Editura Tracus Arte, p. 139–160.
- Haja *et al.* 2023 = Gabriela Haja, Elena Tamba, Claudius Teodorescu, *L'étape actuelle dans la numérisation de la recherche linguistique/lexicographique de l'Académie Roumaine*, in vol. *Perspectives de recherche en linguistique et philologie romanes* (Textes choisis par la Société de linguistique romane, édités par Dolores Corbella, Josefa Dorta et Rafael Padrón), Strasbourg, Éditions de linguistique et philologie/Société de linguistique romane, p. 1327–1338.
- Hanks 2013 = P. Hanks, *Lexicography from Earliest Times to the Present*, in K. Allan, *The Oxford Hand-book of the History of Linguistics*, Oxford, Oxford University Press, p. 503–536.
- Kirchmeier 2020 = Sabine Kirchmeier, *Trends in European Language Policies with a view to Language Technology*, Standard Language, Bendrinë Kalba, <http://journals.lki.lt/bendrinekalba>.
- Kosem *et al.* 2019 = Iztok Kosem, Robert Lew, Elena Isabelle Tamba, Gabriela Haja, Marius-Radu Clim, Mădălin Patrașcu *et al.*, *The Image of the Monolingual Dictionary Across Europe. Results of the European Survey of Dictionary use and Culture*, în „International Journal of Lexicography”, Volume 32, Issue 1, March 2018, p. 92–114, <https://doi.org/10.1093/ijl/icy022>.
- Lew 2024 = Robert Lew, *Dictionaries and lexicography in the AI era*, in *Humanities and Social Sciences Communications*, 11, nr. 426, <https://doi.org/10.1057/s41599-024-02889-7>.
- Měchura 2024 = Michal Měchura, *Data Structures in Lexicography*, Ph. D. Thesis, Brno, <https://www.lexiconista.com/pdf/thes.pdf>.
- Păiș, Tufiș 2022 = Vasile Păiș, Dan Tufiș, *European Language Equality (ELE). Report on the Romanian Language*, in Deliverables of the Project ELE, <https://european-language->

- equality.eu/wp-content/uploads/2022/03/ELE_Deliverable_D1_29_Language_Report_Romanian_.pdf.
- Păiș *et al.* 2020 = Vasile Păiș, Dan Tufiș, Radu Ion, *A processing platform relating data and tools for Romanian language*, in *Proceedings of the 1st International Workshop on Language Technology Platforms (IWLTP 2020), Language Resources and Evaluation Conference (LREC 2020), Marseille, 11–16 May 2020*, p. 81–88, Marseille, France, European Language Resources Association, <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2020/workshops/IWLTP2020/pdf/2020.iwltip-1.13.pdf>.
- Păiș *et al.* 2024 = Vasile Păiș, Radu Ion, Andrei-Marius Avram, Maria Mitrofan, Dan Tufiș, *RELATE: a modern processing platform for Romanian language*, în Roxana Patraș, Loredana Cuzmici (eds.), *Tools, Methods, and Solutions for the Exploration of Romanian Corpora*, Iași, Editura Institutul European, p. 25–53, <https://pop-lite.org/volum-pop-lite/>.
- Seche 1966 = Mircea Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei române. I: De la origini până la 1880*, București, Editura Științifică.
- Seche 1969 = Mircea Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei române. II: De la 1880 până astăzi*, București, Editura Științifică.
- Tamba 2014 = Elena Tamba, *La lexicografía Rumana. Historia y Actualidad*, in *Lexicografía de las lenguas románicas. Perspectiva histórica*, vol. I, edited by Félix Córdoba Rodríguez, Ernesto González Seoane, María Dolores Sánchez Palomino, De Gruyter, p. 265–282.
- Tamba 2017a = Elena Isabelle Tamba, *CLRE. Corpus lexicografic românesc esențial. 100 de dicționare din Bibliografia DLR aliniată la nivel de intrare și la nivel de sens*, în Gabriela Haja (ed.), *Lexicografia academică românească. Studii. Proiecte*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, p. 221–234, <https://solirom.ro/publications/Haja-Lexicografie-IS.pdf>.
- Tamba 2017b = Elena Isabelle Tamba, *Informatizarea lexicografiei academice românești*, în Gabriela Haja (ed.), *Lexicografia academică românească. Studii. Proiecte*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2017, p. 145–156, <https://solirom.ro/publications/Haja-Lexicografie-IS.pdf>.
- Tamba 2022a = Elena Isabelle Tamba, *CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic. Începuturi, dezvoltare și perspective*, în Marius-Radu Clim, Elena Isabelle Tamba (coord.), *Actele Colocviului Internațional „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”. 2020–2021*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, p. 219–232, https://philippide.ro/volume_acadlexi.html.
- Tamba 2022b = Elena Isabelle Tamba, *The Role of the Institutes of the Romanian Academy in the digitalization process of the linguistic research*, în Željko Jozi, Sabine Kirchmeier (eds.), *The Role of National Language Institutions in the Digital Age Contributions to the EFNIL Conference 2021 in Cavtat*, Budapest, Nyelvtudományi Kukatóközpont, p. 91–100, <https://efnil.org/wp-content/uploads/2023/11/EFNIL-Cavtat-Book.pdf>.
- Tamba 2024a = Elena Isabelle Tamba, *By the people (researchers), for the people (language users): Romanian linguistic and lexicographic resources in the digital age*, în Kozma Ahačić, Sabine Kirchmeier (eds.), *By the People, for the People: Online Dictionaries, Language Portals, and the Role of Language User. Contributions to the EFNIL Conference 2023 in Ljubljana*, Budapest, Nyelvtudományi Kukatóközpont, p. 149–156, https://drive.google.com/file/d/1wolxaWu5Hvf-qF6wZcRivprKiIF_5Rss/view.

- Tamba 2024b = Elena Tamba, *Digitalization of Romanian Lexicography*, în Roxana Patraș, Loredana Cuzmici (eds.), *Tools, Methods, and Solutions for the Exploration of Romanian Corpora*, Iași, Editura Institutul European, p. 85–96, <https://pop-lite.org/volum-pop-lite/>.
- Tamba 2024c = Elena Isabelle Tamba, *Le Processus de Numérisation de la Lexicographie en Roumanie: Présent et Perspectives*, in „Lexikos” (AFRILEX Series), 2024, 34(1), p. 1–20; <https://lexikos.journals.ac.za/pub/article/view/1857>; DOI: <https://doi.org/10.5788/34-1-1857>
- Tamba 2024d = Elena Isabelle Tamba, *Alexandru Philippide și neologisme în Dicționarul limbii române al Academiei*, în Mariana Nastasia, Elena Isabelle Tamba (coord.), *Actele Colocviului Internațional „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”*. AcadLexi 2024, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2024, p. 235–246, https://doi.org/10.52257/30086159_2024, https://philippide.ro/volume_acadlexi.html.
- Tamba *et al.* 2012 = Elena Tamba Dănilă, Marius-Radu Clim, Ana Catană-Spenchiu et Mădălin Patrașcu, *The Evolution of the Romanian Digitalized Lexicography. The Essential Romanian Lexicographic Corpus*, in vol. Ruth Vatvedt Fjeld, Julie Matilde Torjusen (eds.), *Proceedings of the 15 th EURALEX International Congress*, 7–11 august 2012, Oslo, Department of Linguistics and Scandinavian Studies, University of Oslo, Press Representrales, UiO, p. 1014-1017, <https://euralex.org/wp-content/themes/euralex/proceedings/Euralex%202012/pp1014-1017%20Danila.%20Clim.%20Patrascu%20and%20Catana-Spenchiu.pdf>.
- Tarp 2023 = S. Tarp, *Eppur si muove: Lexicography is Becoming Intelligent!*, in „Lexikos”, nr. 33(2), p. 107–131, <https://doi.org/10.5788/33-2-1841>.
- Trandabăț *et al.* 2012 = D. Trandabăț, E. Irimia, V. Barbu Mititelu, D. Cristea, D. Tufiș, *Limba română în era digitală – The Romanian Language in the Digital Age*, in *META-NET White Paper Series : Europe's Languages in the Digital Age*, Heidelberg, New York, Dordrecht, London, Springer.
- Tufiș 2001 = Dan Tufiș, *From Machine Readable Dictionaries to Lexical Databases*, RACAI, Academia Română, București.
- Tufiș, Barbu Mititelu 2015 = Dan Tufiș, Verginica Barbu Mititelu, *The Lexical Ontology for Romanian*, in Núria Gala, Reinhard Rapp, Gemma Bel-Enguix (eds.), *Language Production, Cognition, and the Lexicon*, Berlin, New York, Springer International Publishing, p. 491–504.
- Ungureanu *et al.* 2023 = Mădălina Ungureanu, Elena Isabelle Tamba, Alex Moruz, *Digitalizarea primelor dicționare românești (secolul al XVII-lea): cum și de ce?* în Gabriela Haja, Mariana Nastasia (coord.), *Actele Colocviului Internațional „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”*. 2023, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, p. 252–264, <https://doi.org/10.52257/30086159>, https://philippide.ro/volume_acadlexi.html.

DIGITALIZATION AND LEXICOGRAPHY – AN ESSENTIAL RELATIONSHIP

ABSTRACT

The article investigates the essential relationship between digitization and lexicography, emphasizing the epistemological, methodological, and cultural transformations brought by the digital

environment. The results demonstrate that digitization has radically reshaped the dictionary-making process – from corpus compilation and data standardization to user interaction.

The relationship between lexicography and digitization is no longer optional, but organic, a fundamental necessity that redefines how dictionaries are created, accessed, used, etc. Without digital resources, modern lexicography is no longer possible, and without lexicography, it is impossible to build a coherent digital infrastructure for the Romanian language too.

From this perspective, the digitalization of lexicography can be considered an essential element of cultural strategy.

Keywords: *digitalization, lexicography, changes, adaptation, lexicographic corpus, Romanian language.*

